

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-n. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Zil de Duminică pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napotăz

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-n. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicație.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancoate nu se
primesc.

„...e rău în țară!“

(S.) Primul-ministrul Széll lipsind din țară, fiind dus la Viena, pentru a pune la cale cu ministrul austriac chestia convocării delegațiilor, în parlamentul din Budapesta a avut loc scandalul în chestia „Adria“.

„Abea fac un pas din Budapesta și deja e rău în țară“, — a reflectat Széll la raportul ce i-s'a făcut asupra celor petrecute.

Și în adevăr, nu este întâia oară când primul ministru a fost nevoit să-și grăbească reîntoarcerea în capitala ungară, pentru a pune capăt zarvei și înscenărilor „părinților patriei“ rămași fără stăpân. „Când pisoiul nu-i acasă șoarecii joacă pe masă“ — zice proverbul, în adevăr aplicabil față cu parlamentul din Budapesta.

Așa stând lucrul, ne întrebăm, dacă avem a face aci cu o stare de lucruri normală?

De sigur că nu. Autoritatea primului ministru față cu un astfel de parlament pe ce se poate baza, — când același parlament a ascultat până aproape de sfârșitul domniei pe Bánffy, același parlament scandalagiu se smerește la aparițiunea actualului șef de guvern? Autoritatea lui Széll nu și are temeiul în „opinia“ parlamentului, în spriginul serios și sincer al majorității, căci aceasta s'a dovedit neînchegată și se dovedește din ce în ce mai înconștientă. Autoritatea primului ministru nu se bazează pe încrederea obștei, ci pe poziția sa.

Primul ministru își dă seamă de psihologia parlamentului său; ceea ce ne dovedește mai ales sugestivă sa expresiune: „abea fac un pas din Budapesta și deja e rău în țară.“ Constatând aceasta, credem că firește se impun oare-cari îndreptări, oare-cari schimbări, în starea lucrurilor. Mai ales acum, în apropierea viitoarelor alegeri pentru parlament, ar trebui să se facă pregătiri pentru a da țării un adevărat parlament, un corp legislativ conștient de demnitatea și rolul său, o reprezentanță fidelă a intereselor și opiniei obștești.

Autoritatea lui Széll și încrederea ce i-s'a hărăzit, pentru această direcție, pentru o activitate în această direcție, ar trebui să-l hotărască.

Ce e drept, sistemul al cărui fat este actuala dictă, este acoperit de odiul public din partea chiar și a Maghiarilor; și la venirea sa în fruntea afacerilor actualul prim ministru asupra-și a luat, ca să pună capăt deputăției lucrative-gheșefaricesti, — în întâiul rind; o chestie încă neresolvată, după doi ani de guvernare, a rămas totuși aceasta; și regimul „legii, dreptului și dreptății“ întârziează de a se inaugura.

Primul ministru Széll, care s'a prezentat la conducerea statului cu firma „lege, drept și dreptate“, care constată nematuritatea parlamentului maghiar, având o deosebită autoritate ca bărbat de stat, ar trebui să tragă consecvențele constatării sale și să

le armonizeze cu principiile arborate la inaugurarea „erei“ sale.

Se grămădește mereu dovezi, se constată într-una, că parlamentarismul în Ungaria este o scenerie numai, o mască, sub care absolutismul maghiar își săvârșește activitatea șovinistă fatală. Și cel-ce le vede acestea, cel-ce spune că „e rău în țară“, chemat ar fi, ca prim-ministru, să facă să fie: bine în țară.

Ear' bine în țară nu va fi, ci din ce în ce mai rău, până nu va fi țara a cetățenilor băștinași și instituțiile ei pentru a servi pe cetățenii Ungariei ear' nu pentru a plasa Maghiarii numai și pe maghiarii neofiti.

Un parlament compus din elementele de drept ale țării nu va fi un parlament de scandaluri meschine ci o reprezentanță a popoarelor din Ungaria; dar până-când privilegiul și favoritismul nu vor fi înlăturate, o să fie tot mai „rău în țară“.

Primul ministru Széll în curând se va desface de „moștenirea“ lui Bánffy. Datoria lui ar fi ca alt-fel de „moștenire“ să lase în urma sa, dacă este animat de adevărat patriotism.

Slovacii și alegerile. Ziarul *Hazánk* primește din Turocz. St. Martin următoarea știre:

Slovăcimea în vederea apropiatelor alegeri va părăsi cu desăvârșire pasivitatea de până aci și va intra cu toată forța în lupta electorală. În chestiunea aceasta s'a ținut în zilele acestea în Turocz St. Martin o mare adunare, cu care ocaziune s'a împărțit pe cercurile electorale din Nordul Ungariei. Cercul Szuresány, s'a oferit întâi advocatului Dr. Vanovits, care însă a refuzat de a-l primi; de asemenea a refuzat de a-l primi veteranul luptător Paul Mudrony. S'a stabilit în urmă candidatura naționalistului „agitator“ Matei Du'a Șanse de izbândă în acest cerc nu prea au Slovaci, dar în schimb în cercul Stubnyafürdő, unde candidază pe Pauliny Toth, directorul băncii Tatra, sunt siguri de biruință. La Mossoz, va fi susținută tot candidatura lui Pauliny. Se face o puternică propagandă pentru naționaliști, și de sigur se vor pune candidaturi și în cercurile Arva, Lipto Trenčin, Nyitra. Asupra persoanelor care vor fi candidate în aceste cercuri încă nu s'a hotărât.

Intru cât va fi întemeiată știrea adusă de „*Hazánk*“, încă nu știm.

O manevră jidovească. Ziarului „*Alkotmány*“ i-se scriu din comitatul Nyitra următoarele:

Chazarit din Senicz cheamă pe Jidovii de pe la sate în oraș, ca să subscrie un memorandum, prin care se pune revolverul în pieptul guvernului Széll, prin declarațiunea că la viitoarele alegeri nu vor lua parte dacă guvernul nu se obligă să rupă capul reuniunilor de consum creștine existente și să împedecă formarea altora, nouă. În același timp singura temă de discuție cu țărani a jidanilor din comunele comitatului vecin Pojon fiind, că în curând toate reuniunile de consum creștine se vor desființa, este evident că memorandumul jidanilor din Senicz nu este un fenomen local ci este o uneltire electorală jidovească, ale cărei fire se întind peste toată țeara. Ce zice la aceasta guvernul Széll? Va pleca capul în fața jidovilor?

Trecerile dela Mico-Lazuri.

Se știe, cu câtă insolentă preotul gr.-catolic Ardelean din Mico-Lazuri scrisese în „*Unirea*“ contra părintelui vicar V. Mangra și împotriva noastră. Marele propagator al catolicismului îndrăznise să desmintă afirmările dlui vicar privitoare la orgiile comise cu ocazia trecerilor și spunea că totul s'a petrecut în deplină ordine.

Cum s'au petrecut însă lucrurile, se va vedea din următoarele:

Magnificența Sa părintele Vicar Mangra a cerut vicecomitetul din Bihorca, conform legii, să trimită un delegat, care, împreună cu delegații consistorului gr.-or. oradan să constate dacă trecerile s'au făcut în regulă, după-cum prescrie legea.

Mergând la fața locului, delegații a constatat că nici una din treceri, a nici unu singur credincios, nu s'a petrecut în regulă. Prin urmare, conform legii, delegatul administrației comitatense a declarat că trecerile nefiind după-cum prescrie legea, credincioșii gr.-orientali pe cari preotul gr.-catolic Ardelean îi socotise ca trecuți la legea gr.-catolică, rămân gr.-orientali, cum au fost, ear' pe preotul Ardelean, sub urmările cele mai grave ale dispozițiilor legilor, i'a oprit să mai calce în comuna M.-Lazuri.

Ei, ce mai zice acum „*Unirea*“.

Va mai da loc unui preot să debiteze neadevăruri și insulte asupra unei biserici surori?

O scrisoare politică.

Afacerea crucii dela universitatea din Budapesta, nu e încă terminată. Cel puțin noi așa credem, că peste o afacere de asemenea importanță nu pot să treacă așa ușor nici chiar Maghiarii, ori și-cât de mare a fi între dinșii numărul francmazonilor și al celor inclinați spre păgânismul modern.

Adevărat, că mai ales dela introducerea legilor politice bisericesti încoace, numărul acestora mereu crește, de ceea-ce îndeosebi se bucură Ovreii, cari ca mâne ar dori să se șteargă pentru tot-deauna caracterul creștin al țării acesteia, unde s'au instăpânit în așa măsură, că nicăiri în lume ei nu se simt atât de acasă, ca în țeara fundată de Sfântul Stefan.

Causa aceasta nu este numai a tinerimei maghiare universitare și nici numai a catolicilor grupați în partidul politic popular, ci este a țării și a monarchiei întregi, pe al cărei tron glorios numai „un Monarch catolic și creștin“ poate să stea și să cărmuiască popoarele, cari constituie împărăția.

Chiar foi de-ale patrioților spun-neu, că Majestatea Sa Monarchul petrece cu viu interes evoluțiunea, prin care trece această afacere importantă a vieții sociale din țeară; și sigur, că prealaltul cuvânt își va avea efectul hotărâtor în cauza atât de

mult huiduită chiar de membri din guvernul Majestații Sale.

Intr'un număr anterior am pominit și de-o scrisoare deschisă a baronului Kaas Ivor, unul din cei mai serioși și mai de valoare publiciști unguri, adresată tinerimei maghiare creștine, relativ la afacerea crucii.

Pentru ideile înalte ce desvoltă și pentru serioșitatea rar întâlnită în presa maghiară și la bărbații politici de azi ai Maghiarilor, — reproducem mai jos întreagă scrisoarea politică a baronului Kaas, care în chip plastic ilustrează situația.

Eată-o:

„Domnii mei! Stăm la frontiera a două culturi universale. Marele secol trecut a transformat știința, societatea și statul, și noi observăm urmările acestei desvoltări. O nouă misiune are omenimea: a rezolva contrastele, războiul sufletelor, al claselor, al instituțiilor și al națiunilor. Asta vă vâteaptă pe D-voastre.

Animalul-om a sondat pământul și a scrutat cerul, a adunat la un loc legile înconștiente ale materiei și vieții le-a disecat. El se socotește atot-știutor, atot-potent, care face ceea-ce voește, și autocratismului său nelimitat îi poruncește numai autocratismul mai puternic al altora. Astfel libertatea individuală nu o limitează credința și moralul; principiul lui e sensualism și egoism; în societate dreptul și averea sunt ale celui-care are puterea și statul și proprietatea aceia. care-l ia în stăpânire prin intrigă sau armă și apol prin lege și prin executori subjugă pe toți acia, cari nu sunt părtași ai dominației. În chipul acesta libertatea oamenilor s'a prefăcut în sclăvie generală și ideea de stat este tiran!“

Dar în același cerc de idei devine justificată ori ce revoluție; mijloacele înd-viduale și sociale și toate alte mijloace sunt bune, cari duc la scop. Față cu statul autocrat se ivește anarhia neînfrănată.

Acest îndoit pericol amenință și pe Ungaria, fiindcă întreagă civilizația neo-păgână, care se d-clara firească, se termină într'un absolutism imoral. E oarbă, fiindcă în univers nu găsești suflet — Dumnezeu.

Ce-ați făptuit D-voastre? Ați înfipt crucea pe civilizația vechului trecut. Ați recunoscut în animalul-om trecător: sufletul nemuritor și în natura finită pe creatorul Dumnezeu, care e fără sfârșit; în societate — necesitatea moralului, fără de care se destramă; în stat ați recunoscut indispensabilitatea religiei, deoarece-ce numai aceea poate să nobilizeze puterea și ea leagă pe domitor cu su. uși lui în egalitate. D-voastre ați readus simbolul mântuirii și al învierii în sanctuarul științelor; prelindeți pentru Ungaria instrucție și cultură creștină. Bine faceți. Fiindcă v'ați convins, că aceasta e dreptatea și că fără de asta națiunea maghiară ar pieri; căci pe ce fel de altă temelie ar și putea ea să stea aici, dacă ar părăsi creștinismul?

Eu laud sinceritatea și curajul D-voastre moral. Un ministru spulberat și profesori timizi — cu regulamente disciplinare luptă în contra înțelepciunii, a dreptății și a patriotismului tinerimei. O silință nepuțin-cioasă!

Fiiți convinși, că bine ați procedat. Eu mă bucur, că în simbolul creștinismului, întru apărarea aceluia v'ați unit catolici și protestanți. Asta e necesar.

Sunt sigur, că veți învinge față de toți dușmanii creștinismului, cari pretutindeni s'au aliat, ca să nimicească religia aceasta și civilizația și statul, cari s'au clădit pe dînsa. Asta nu se poate! Pavel Apostolul a scris: „Mai tare temelie nimeni nu poate pune decît aceea ce s'a pus odată și care este Iesus Christos!”

Dumnezeu să vă binecuvînte!

Hașdeu și Ioan dela Bucegi.

II.

Am văzut că, vorbind de viața noastră, dl Hașdeu n'a brodit-o cu teoria „boerilor”... Căți „boeri” au fost adecă între Români, toți s'au maghiarizat, după cum și Ungurii nobili, pe cari Maria Teresia îi îndulcise pe la curtea din Viena, s'au germanizat, în cât și azi sunt prin Austria aristocrați (Pálffy, Kálnoky etc.) de origine maghiară.

Responsul ce l'a dat deci dl Hașdeu celui mai nou membru al Academiei Române, cel puțin partea privitoare la istorie a discursului, e o probă, că până și oameni mari și învățați cad în greșeli dacă nu cercetează în deajuns, ci biziindu se pe autoritatea ce o au, socot că fac istorie și când stau de taifas.

Cât privește literatura, se impune apoi întrebarea: Cum se face, că deși d-sa înșiră multe din câte a scris noul academician Pușcariu, despre cea mai nouă și mai originală operă nici n'a amintit însă? Ori să nu fi străbătut până la București „Imitațiunile lui Ioan dela Bucegi”? Să nu știe dl Hașdeu că Ioan dela Bucegi este ilustrul cavalier Pușcariu și că volumul acesta de poesii a stărnit în presa ardeleană o revolvă în cât în cele din urmă însuși „Telegraful Român” a venit să anunțe, că poesiiile aceste pornografice au fost „retrase din vînzare”... În jumătate de an însă, de când au apărut și până să fie „retrase”, ele au străbătut în tot Ardealul, grație legăturilor ce cavalierul Pușcariu are pretutindeni. Un volum îi va fi trimis dl Pușcariu și colegul său dela București, mai ales că nu-l putea fi secretă predilecția ce dl Hașdeu o are pentru acest gen de „versuri”.

Ei, atunci de ce n'a amintit dl Hașdeu și de acest volum, singurul care a preocupat spiritul public din Ardeal?.. Ori Ioan dela Bucegi nu mai există, el a fost desființat d'odată cu retragerea din vînzare a operelor sale? Sau pentru acest volum dl Hașdeu îl va felicita în afară de ședința publică a Academiei?!

Să ni-se spună, ș'o știm și noi, pentru cari ar fi o satisfacție aflând că d'odată cu intrarea sa în Academie, dl Pușcariu s'a lăpădat cu desevîrire de „Imitațiunile” ce a scris sub pseudonimul Ioan dela Bucegi.

Dl Hașdeu și-a terminat cuvîntarea astfel:

„Încă odată, să fi binevenit între noi, moșule Pușcariu, acela care la 1848 și-ai căpătat numele de *stegar al Românilor* pe Câmpul Libertății dela Blaș.”

Compliment cam deplasat și acesta, pentru-că „stegari” ca dl Pușcariu au fost p'atunci foarte mulți. La tot cazul, dl Pușcariu a stat sub steag numai pe câmpul Libertății dela Blaș. Alții au luptat însă în războaie, ba au murit vitejește, fără ca ingrata posteritate să le fi făcut măcar biografie. Dl Pușcariu a fost mai norocos: e serbătorit ca *viteaz* chiar în aula Academiei!

Să trăiască, zicem și noi. Și să trăiască și dl Hașdeu, care dacă până mai eri aflatări lovea z' ravan în Ardeleni, poate că grație slăbiciunii ce s'a prias pentru dl Pușcariu, în viitor va fi mai bun și cu ceilalți ardeleni, față de cari avusese atîta averșune, în cât a fost singurul care se ridicase în contra Memorandului clasic ce Academia Română adresase celorlalte Academii în favorul nostru.

Răspuns „Gazetei”.

Gren la cap, cum îndebște este cunoscut dl Murășanu dela Brașov nici acum nu înțelege și nu admite hotărîrea adusă de consistor în afacerea grevei elevilor cursurilor III și IV dela preparandia aradană, ci în numărul de la 31 Martie consacrat earăș, nu mai șim pentru a cătea oară, 4 coloane, întreagă pagina I, „nedreptăților” săvîrșite de consistor.

La adresa noastră scrie:

„S'au publicat zilnic în aceia foaia („Tribuna Poporalului”) tot felul de *invinuiri personale*, pătimașe, *clevetiri murdare*, *denunțări ticăloase*, *întortocheți rătăcioase* și *amenințări pline de sete de răzbunare*, dar nu s'a spus de ce au fost cu atîta asprime crudă loviți amintiiți 13 elevi, de ce cei internați în Seminar au fost alungați de acolo și lăsați pe străde în cap de iarnă fără hrană și fără adăpost zile întregi de arăndul?”

Va să zică noi am adus „invinuiri personale”, ear nu corespondentul „Gazetei”, care despre episcop, referent școlar și despre toți cei 24 membri din consistorul plerar a

scris că au săvîrșit *fapte criminale*! Noi suntem „pătimași”, ear dl Cicio (pe care „Gazeta” îl laudă și-l numește „binevoitor al tinerimei”) e nevinovat ca copilul erl născut, măcar că d-sa a stat de vorbă, a încurajat și s'a făcut protectorul cător va păcătoși cari au denunțat autoritățile noastre presei maghiare și inspectorului școlar V. Jassy! Noi „clevetitori murdari”, pentru-că am apărut autoritatea bisericească română, ear nu cei cari au umplut coloanele „Gazetei” cu sfruntate minciuni despre toți dela consistor! Noi am „denunțat” fiind-că am demascat pe cei-ce și-au ridicat mîna sacrilegă asupra așezămintelor noastre autonome. Noi „rătăcioși”, ear baba dela Brașov fată mare!

Dar cititorii nostri ne vor ierta să nu insistăm și să nu mai răspundem d-lui Murășanu de ce au fost „crud loviți” cei 13 elevi... Întîiu de toate nu poate fi vorba de „cruzime”, ci de *pedeapsă meritată*. Un episcop și 24 sfetnici, aleși liber de obștea diecezei, sunt garanție că așa este și cuvîntul acestora, în fața oamenilor serioși și cu scaun la minte, va fi considerat, desigur, mai mult decît *prosa violentă* a d-lui Cicio.

Trecem deci peste excursia de trei coloane a „Gazetei” și ne oprim la coloana IV, unde Don Chișotul de sub Tîmpa se războiește și cu „Telegraful”, cărui urln-du' se și lut de escesul de zel al fraților uniști, i a tras căte-va d-lui Murășanu, încât acesta supărat foc — ne înjură earăș pe noi... Cu „Telegraful” nu îndrănește să fie grob, pentru-că, deși tare buimac, dar dl Murășanu ține minte că din grația actualului șef al „Telegrafului” — figurează în catastrafele sfîntei mănăstiri H. Bodrog.

Își varsă deci veninul asupra noastră, astfel:

„Am ținut să constatăm aceste, fiind-că de o lună de zile mereu o parte din publicul român cetitor, care mai face hăz se cetească foaia din Arad a *clicii goldișiste* este infestată de *lătrăturile* acesteia în contra noastră și a tuturor *oamenilor de bine*, cari au judecata lor *independentă* și nu se simt de loc atinși de *bêrfiturile neputincioase* ale unor *scandalagii*...”

Ei, ei: va să zică noi infestăm publicul român, cari la zece atacuri *riposăm* odată și reducem la adevărata lor valoare și pe *bêrfitori* și opera lor... Noi „*clicii goldișiste*”, cari reprezentăm chipul de a judeca al tuturor Românilor de bine, ear d-nii Măglaș, Cicio și Hamsea judecători supremi! Noi „*clicii și*”, ear dl Murășanu, cu *subvenția dela Bodrog, independent*?

Cât despre apostrofele ce am subliniat de două ori, avem o singură observație: lăssăm d-lui Murășanu gloria de a fi depositarul unui asemenea dicționar, fiind siguri, că prin insulte nici pe noi nu ne-a trîns, nici pe cititorii sei nu i-a convins.

Închidem discuția punînd d-lui Murășanu o sigură întrebare: Cum se face, că nici mitropolitul dela Sibiu, nici episcopul dela Caransebeș n'au primit în preparandiiile lor pe clienții dui Cicio?

Dacă erau „nevinovați”, desigur, trebuia să i primească.

Ori dl Murășanu și Cicio îi socot capabili de „fapte criminale” și pe cei din consistoarele din Sibiu și Caransebeș?

Suntem siguri, că dl Murășanu nu va răspunde. E greu să și răspundă, fără să mai adauge un motiv de a-l numi, cu drept cuvînt, o mare secătură!

Consistor selbatic!

Se înțelege, nu poate fi vorba decît de consistorul din Arad, ear cei cari îi dau titlul acesta, earăș nu pot să fie decît imaculații dela „Gazeta” și anonimizii ei corespondenți din Perniava!

Selbatic este consistorul pentru-că a înlăturat dela conducerea tipografiei pe dl Ceotea, partenerul lui Teodor Popescu. Ear noi suntem păcătoși, pentru-că am numit *turcească* administrația d-lui Ceotea.

Vezînd îndrăneala amicilor d-lui Ceotea — este Măglaș care scrie în „Gazeta” și „Controla”, am cerut informațiuni mai amănunțite, și pentru ca să nu fim rîu înțeleși și bănușiți, dăm următoarele despre constatările comisiei:

1) D. Ceotea n'a fost în poziția de a putea preda în bani gata *remanența* cassei, nici nu s'a putut justifica spre ce scop a *întrebuințat* suma; comisia cea „*dușmănoasă*” i-a dat *respiriu* până la 1 Aprilie a. c.

2) Dl Hereș, conducătorul tehnic al tipografiei, mîna deapță a d-lui Ceotea, de 14 luni n'a dat *socoteală* despre sumele încassate de d-sa. Nu poate preda comisiei nici socoleala, nici suma încassată, care după afirmarea d-lui Ceotea face 400—600 cor. Pe d'asupra, dl Ceotea i-a mai dat și *anticipație*, deși mai datorește fondului tipografic cu o sumă considerabilă (cam cât face leafa lui pe un an întreg).

3) Sunt încă a se cerea vreo 100 jalbe intrate dela particulari, cari au plătit, dar marfă nu li-s'a trimis.

Așa, că „Gazeta” și „Controla” trebuiau să nu se pripescă, să nu aperc, ci să lase acest rol d-lui Cicio, care va ști el să găsească *chîțibușe* pentru a motiva astfel de *gospodărie* și pentru a-l da în cap consistorului că nu mai tolerează *administrația* lui Ceotea și Hereș.

Pacea și literatura universală).

Doamnelor și domnilor!

Ar trebui să cunoaștem mai bine timpurile preistorice, pentru-ca să na putem da seamă, cât de multă vreme a trebuit, până-cînd omul, pe care azi filosofi sociali îl definesc ca pe un „animal social”, să priceapă necesitatea de a fi social, de a trăi în societate. Incontestabil însă, că a fost cînd va un timp, cînd omul trăia ca un animal, singur în marele pustiu și că au trecut sute și miș de ani, până cînd oamenii au ajuns a forma familii, cate, popoare.

Aceeași evoluțiune apoi, care s'a întemplat în viața individului, s'a făcut și în viața colectivă. Dacă indivizii mai nainte au înțeles, că nu pot trăi singuri și s'au adunat în cete, din cari apoi s'au născut neamuri, popoare, imperii — precum înainte indivizii singuraticii trăiau într'o continuă luptă, luptă după pradă, celebra *luptă pentru existență* a științei naturale moderne, tot

astfel și diferitele neamuri, popoare, imperii au dus multă vreme între ele aceeași luptă pentru existență, o luptă desperată, luptă de interes vital une-ori, alte-ori de ambiții rîu înțelese, lupte, cari au dus până la exterminarea totală a unora dintre aceste neamuri, popoare, imperii. Lupta aceasta, care s'a început de mult, precum ne dovedește istoria, nu s'a isprăvit încă nici până în ziua de astăzi, cînd tuurile babue încă în diverse părți ale lumii, în China, în Transvaal. Sunt semne, că lupta dintre diferite popoare va mai ține încă multă vreme, până să se sfîrșească și cel mult civilizația noastră, care mereu se perfecționează, va aduce în această luptă acel progres, că nu se vor mai război oamenii între ei cu puști și cu tunari, ci războiul se va da pe terenul economic. Dar' oare nu e mai grozav a muri de foame, decît a muri de un glonț?

Multe capete luminate se preocupă însă de o idee mare, sublimă, de ideea păcii. Ce pot ei face în fața puterii elementare de convingere a masselor? Educațiunea acestora trebuie făcută treptat, cu înestul, într'un timp nelimitat și mare va fi acela, care va da *ideea* acestei educațiuni. Până cînd se va da însă acea idee, entuziasții vor încerca altele miș; și miș de oameni vor peri încă pe câmpul de războiu sau vor muri de foame.

Dar' nici pîn'acum n'a rămas această chestiune a păcii o închipuire goală, ci a făcut oare cari progrese și la aceste progrese credem — asta e credința noastră, — că va contribui într'o măsură foarte însemnată și literatura diferitelor popoare sau mai bine zis studiul comparativ al literaturilor, literatura universală.

Catedre oficiale cu titlul de catedră de „literatură comparată” nu prea există prin universitățile europene, ci fiind o inovație în învășămîntul universitar, au fost înfișate mai întîiu, natural, în acea țeară, care în privința progresului a luat-o de mult încă înaintea bêtăranei Europe, în America. La noi în Europa scepticii îmbătărîniți înainte de vreme, cari sînt chemați să judece progresele, ce se fac în diferitele ramuri ale activității spiritului omenesc, sînt reacționar de conservativi în judecata lor și astfel vedem, că mai toate invențiile cele noue își câștigă întîiul drept de cetățenie dincolo de ocean, în America, țeara clasică a surprinderilor și extravaganțelor, unde se fac experiențe cu toate invențiile științifice și cu toate sistemele sociale, politice și religioase. Poate că nu e tocmai rea, cu toate acestea, practica ce o urmează Europeii nostri de-a importa sau introduce lucrurile cele experimentate cu rezultate bune, și dovedite ca atari; incontestabil însă, că e atinsă de ironia vorbelor: *filius ante patrem*.

stabil însă, că e atinsă de ironia vorbelor: *filius ante patrem*.

Catedre de felul amintit există în America la Starward-University, la Columbia College etc. din Statele-Unite.

Dintre țările europene aceea, în care ideile noue își fac mai ușor un drum, e fără îndoială revoluționara, generoasa și spirituala Franță. Astfel, la universitatea din Lyon a profesat până mai zilele trecute literatura comparată regretatul tinăr și învățat istoric literar Joseph Texte cu o strălucire neasămînată. Tot acolo există și publicațiuni periodice speciale, cari propagă literatura astfel înțeleasă: Revue Européene, Cosmopolis, Revue Franco-Allemande.

Unii zic, că studiul acesta e cu desăvîrșire nou, că până acum nu s'a mai făcut studiul comparativ al literaturii tuturor popoarelor, — alții admit, că ideea e mai veche, că ea purcede încă dela marele Goethe și aduc ca dovadă câteva citațiuni din scrierile lui, — că această idee a lui Goethe și-a luat apoi oare-cum o întrupare încă cu renumita carte „Lieder der Vöker” a lui Herder.

(Va urma).

* Această lucrare a fost citită la ședința comemorativă a societății literare a universităților române din Budapesta: „Petru Maior”, în 3 Martie, n. a. c.

Școala Krivány-istă.

Ies la iveală unul după altul ucenicii școlii lui Krivány, în Arad mai cu seamă zilele trecute un anume *Mahelka Károly*, controlor la cassa principală a orașului Arad, în urma iregularităților săvârșite în oficiu și în urma defraudării mai multor sumulițe din banișii oficioși, a fost suspendat din post prin decretul primarului. Sâmbăta trecută avea să i-se înmăneze sentința aceasta, dar „controlorul” *Mahelka* dispăruse de-acasă. S'a socotit însă altfel. Dacă „meșterul” său *Krivány* nu s'a înspăimântat să dea față cu judecătoria pentru jăfuirea milionului de coroane, pentru ce s'ar codi dînsul, de o mie și câteva sute? (Cam atîta s'a descoperit până acum.)—A doua zi, *Daminec* s'a prezentat însuși la procuror și și-a mărturisit păcatele. Procurorul, în speranță că nu va fugi, l-a lăsat liber și cercetarea s'a pornit. Se crede, că controlorul *Mahelka* tocmai controlând ar fi defraudat în anii trecuți sume mai mici, falsificând cifre prin protocoalele oficiului.

Al doilea elev, de astă-dată, al lui *Krivány*, este: *Eötvös Géza*, secretar la direcția financiară din Arad, unul din cei mai vechi funcționari la acest oficiu. Tot acum au ieșit la iveală și fapăturile acestuia. Este adevărat acuzat de o sumedenie de abuzuri, înșelători și jăfuiri. Ca referent al comisiunii pentru aruncul dărilor în cercul *Aradului* și al *Chișineului*, s'a dovedit un funcționar coruptibil și pentru sume grase pe mulți contribuți îi ușura prin favoruri extraordinare, ear pe alții îi jăfua cumplit pentru trebuințele sale particulare și în paguba statului.

Stătea adevărat în legături cu numeroșii proprietari mari din provincă, cu comercianți și cu alți bogătoi, de la cari nu numai primia bacșișuri grase, dar le făcea însuși oferte de-a dreptul, că pentru anume sume el e gata să păgubească statul în cea mai mare măsură posibilă, în favorul „clienților” săi.

Asupra acestor abuzuri grave însuși șpanul *Urbán* a atras atențiunea secretarului ministerial *Kölcson Lajos*, care a venit la Arad și a pornit cercetare aspră în cauză.

Mulțime de cetățeni fripți și jăfoși de secretarul *Eötvös* s'au prezentat cu plânsori și acuze grave la comisarul ministerial și toți comercianții din provincă au mărturisit în contra secretarului *Eötvös*, că acesta la orice privilegiu de arunc al dărilor i'a jăfuit în chip sistematic.

Bănuiala în contra desnumitului secretar de finanțe s'a ivit numai acam de curînd. Încă în 23 Martie a sosit în Arad comisarul ministerial *Kölcson Lajos*, pentru-ca să facă controlul obișnuit la direcția financiară. Cu acest privilegiu i-s'au șoptit din mai multe părți uneltiri păcătoase de-ale secretarului cu pricina și comisarul, întărit în bănuiala sa și prin șpanul *Urbán*, — a plecat la *Curtici*, unde a dat de urma unei sumedenii de date grave în contra lui *Eötvös*. S'a întors apoi la Arad și imediat l-a suspendat din post, pornind cercetarea în contra lui.

Actele cercetării se vor trimite ministrului de finanțe, căruia esmisul ministerial îl va raporta și în persoană, după-ce va termina cercetarea, ce va dura până la sfînea săptămînilor curente.

Secretarul păcătos a fost interogat în mai multe rînduri din partea comisarului ministerial și el totdeauna și-a accentuat „nevinovăția”.

Vorba a iusă, că acușele în contra lui sosesc mereu din diferite părți și e lucru de tot caracteristic, că toate cele știute despre uneltirile păcătoase ale secretarului de finanțe până acum au stat înăbușite și abia acum, că s'a pornit cercetarea, la bănuiala esmisului ministerial, — încep să iasă la iveală. Pe semne și aci numai frica de prigonire și de răsunare din partea păcătosului a putut să astupe graul celor nedreptăți și jăfuiți.

Admirabil tablou ne prezintă Aradul aproape zi de zi, despre administrația averii publice a cetățenilor contribuenți. Căci tot acum, cu privilegiul noii cercetări, s'a mai dat de urma altor uneltiri păcătoase, de-ale unor diurniști dela direcția de finanțe din loc, cari făceau experimente de jăfuire în giurul concesiilor pentru trafic și cari își arangeaseră în oficiu o adevărată fabrică de asemenea cereri pentru dobîndirea licenței. Nefiind însă officianți în regulă, ci numai diurniști, altă pedeapsă nu li-s'a putut aplica, decât că doi inși au fost alungați pentru totdeauna din edificiul direcției.

Intregul fapt devine și mai senzațional prin știrea, că adevărat Dumine a trecut a sosit o nouă acuză în contra altui funcționar înalt dela direcția de finanțe a Aradului, despre uneltiri săvârșite de el tot după chipul și asemănarea celor descoperite în socoteala secretarului *Eötvös*.

Despre acest mai nou cas însă — cronica tace deocamdată.

Noutăți

Arad, 2 Aprilie n. 1901.

Știre personală. *Magnificiența Sa*, părintele *Vicar al Oradet Mari* *Vasilie Mangra* se află de eri în Arad.

Și Bosniacii — împăcați. Din *Seraievo* se anunță, că afacerea *Mohamedanilor* din Bosnia este aplanată deja în chip pacific. Se spune anume, că relativ la autonomia bisericească și școlară, între delegații *mohamedani* și între guvern s'a încheiat o deplină învoială, în urma atitudinii conciliante a guvernului. Ca o sigilare a păcii, guvernatorul *baron Kutsera* în 26 Martie a. c. a dat un prânz festiv în onorul delegaților *mohamedani*, cari a doua zi s'au întors acasă. Prin asta — așa cred foile maghiare — s'a aplanat definitiv mișcarea *mohamedană* din Bosnia.

Ucișagă achitat. Sâmbăta și eri (1 Aprilie n.) s'a desbătut procesul criminal al lui *Edmund Riedl* înaintea curții cu jurați din Arad, intentat contra lui de procurorul de stat și de familia lui *Mallár Lajos*, care a căzut jertfa unei împunsături de briceag. Se știe anume, că înainte cu câteva luni, din pricina unei certe în cafenea, *Mallár* și câțiva soți șovinști de-al acestuia, peste miezul nopții i-au ieșit în cale în strada *Deák* din loc și l'au bătut cumplit. Vezîndu-se amenințat de a-și pierde viața în atacurile ce i-se aplicau, *Riedl* a scos un briceag și a străpuns pe *Mallár* astfel, că în urma sîngerării a murit după câteva ore.

La pertractarea terminată eri după amiază, în urma vorbirii procurorului și a apărătorului, cari au pledat pentru nevinovăția acuzatului, tribunalul a achitat pe *Riedl*, motivînd, că acuzatul în justa sa poziție de apărare a fost silit să recurgă la mijlocul ales, față de atacătorii săi. — Sentința a produs oare-care senzație în cercurile societății din Arad.

Adunarea generală a Comunității de avere din *Caransebeș* a avut loc în 16/29 Martie și a decurs în mod demn. Raportul comitetului s'a primit cu mulțumită; s'a decis renovarea caselor grănițarești din *Băile-Herculane*, s'au aprobat socoțile, cari s'au găsit în bună ordine, s'a votat încredere *dlui* *președinte Ilie Ourescu* și se șterg mai multe daune silvanale în sumă de 5421 cor. 39 bani.

Desvélir de monumente în Berlin. Sâmbăta trecută s'au desvélit în chip solemn trei monumente imposante în *Siegessallee* din Berlin, și anume: statuia principelui elector *Frideric-cel-Mare* apoi ale

impăraților *Wilhelm Frideric III.* și *Wilhelm-cel-Mare*. La actul desvélirii au fost de față: Impăratul cu Impărăteasa, toți principii aflători în Berlin, cancelarul imperiului, corpul generalilor și deputațiunile regimentelor, cari poartă numele respectivilor domnitori. Se remarcă deosebi, că monumentul principelui elector a fost încoronat de colonia franceză din Berlin. Sîrbarea s'a terminat cu defilarea festivă a trupelor.

Contele *Tolstoi* va fi arestat? În mijlocul tulburărilor mari, ce pe zi ce trece se lățește tot mai mult în orașele mari ale Rusiei, se ivește acum un moment în adevăr senzațional. Deși cenzura e foarte riguroasă față de divulgarea veștilor despre evenimentele sîngeroase ce se petrec, totuși a străbătut știrea peste granițele Rusiei, că guvernul rusesc se află într'o situație foarte penibilă în fața tulburărilor interne, și că între măsurile luate de guvern pentru sufocarea acestora se svonește, că și pe marea scriitor și filantrop, contele *Tolstoi* vor să-l dețină în curînd și să-l interneze într'o citadelă. Cunoscut fiind popularitatea mare, de care se bucură contele *Tolstoi* în toată Rusia, o asemenea procedură față de dînsul ar învenina numai și mai mult spiritele și ar înăspri în grad și mai mare situația în țeară.

Advocat suspendat. Camera advocațională din Arad anunță, că adv. *baron Exter de Adolf* din *Chișineu*, pe temeiul punctului c. §. 4 al art. de lege XXVIII din 1887, a fost suspendat dela practica advocațională.

Impreunarea a trei mări. *Budapester Correspondenz* anunță, că în ministerul de comerț ungueresc specialiștii se ocupă serios cu planul de a împreuna *Marea-Baltică* cu *Marea-Adriatică* și cu *Marea-Neagră* printr'un canal de 2200 de km., ce l'ar trage în conșelegere cu Germania din rîul *Odera* prin valea *Vagului* în *Dunăre*, ear prin canalul *Vucova-Samaș* din *Dunăre* în *Marea-Adriatică* pe la *Fiume*. Printr'un asemenea canal, comerțul ar lua un avînt mare între Orient și Europa centrală; în deosebi *Budapesta* și *Fiume* ar deveni centre însemnate de comerț.

Oale pentru împăratul. Un șodal-olar din *Oradea-mare*, anume *Fekete József*, în bucuria sa, că la asentările din urmă n'a fost asentat, a trimis ca dar împăratului o ladă de oale cu figuri. Cancelaria de cabinet însă n'a primit cadoul și a scris lui *Fekete*, să dispună el însuși de oalele sale. Dar *Fekete* a răspuns și el imediat scurt și laconic: „Ceea-ce am trimis, e trimis, și eu mai mult nu le primesc înapoi.” — Astfel oalele lui *Fekete* zac la gara din *Viena*, fără stăpîn.

Un proces monstru. Este vorba adevărat de procesul lui *Palizzolo*, sau al „*Mafiei*” italiene, cunoscută până departe peste granița Italiei. Relativ la procesul acesta se raportează din *Bologna*: Procesul criminal al lui *Palizzolo*, deputat din *Palermo*, se va desbăta în a doua jumătate a lunii Iunie și va ține peste 100 de zile, fiind imens numărul de martori. Pentru siguranța martorilor va ține pază o trupă specială de gendarmi, compusă din 40 oameni, deoarece-ce uneltirile „*Mafiei*” se întind foarte departe în societate.

Interesant e apoi că, fiind foarte mare deosebirea între dialectul sicilian și între limba italiană comună, — la desbătarea procesului vor fi aduși doi tîlmaci, pentru înlesnirea înțelegerii cu martorii citați.

Sinucideri în Pesta se întîmplă zi de zi și chiar mai multe într'o singură zi. Sâmbăta după amiază, de pildă, au fost trei, aproape în același timp. Pe la două ore: o doamnă *Braun Kornelia* s'a aruncat în *Dunăre* și s'a înecat; apoi un elev din clasele civile, anume *Thuránseky*, din pricina că primise note rele din studii, asemenea s'a aruncat în valurile *Dunării*, de pe podul de lanț, lăsîndu-și acolo pîlăria și cărțile; ear un alt băiat, *Balog Benő*, fiul unei lăptăreșe s'a spînzurat într'e camere a casei nr. 45 din strada *Gyarmath*.

Dragoste — întreruptă. *Vineria* trecută o păreche înamorată a fost surprinsă pe neașteptate, într'un hotel din *Viena*, de oamenii cei mai interesați în cauză. Un tînr farmacist, *Halász*, în vîrstă de 18 ani,

din *Budapesta*, fugise zilele trecute împreună cu soția frumoasă, de 32 ani ani, a unui alt farmacist de acolo. În curînd însă li s'a dat de veste și a treia zi au fost găsiți în capitala austriacă. Tata și-a dus băiatul fugar acasă și soțul nevasta infidelă, și deocamdată-i — pace.

Un triumf al științei medicale. Ziarului „*Daily Mail*” din *Londra* i-se raportează din *New-York*, că *Dr. Gay Lord*, profesor medic la universitatea din *Buffalo*, pe temeiul experimentărilor de mai mulți ani a dovedit, că boala *rac* o pricinuesc paraziți animalice și că lui i'a succedat să cultive asemenea baccili. Din aceste culturi *Dr. Gay Lord* și-a formulat preparate în toate studiile baccililor și zice, că a găsit modalitatea pentru vindicarea boalei de *rac*, despre ceea-ce are în curînd să raporteze amănunțit guvernului său.

O casă cu 28 caturi. În *Minneapolis* (*America*) se află o casă cu 28 caturi. Îl trebuie omului o oară întreagă până să ajungă în catul din urmă. Sunt în ea 728 oșii; numărul locuitorilor este mai mare decât al unei comune de-a noastră. De ce are trebuință o familie, toate le are acolo. Se află mașine anumite, cari duc pe om în catul unde dorește.

Zece ani de mișcare literară în Transilvania (1890—1900). Material critic, de *Il. Chendi*, *Oradea-Mare* 1901, — a apărut de curînd în broșură și se găsește de vînzare la Administrația ziarului nostru, cu prețul de 1 coroană.

Anunțînd aparițiunea acestei valoroase lucrări, promitem a reveni asupra ei.

Un candidat de avocat ori scrietor, ca bun concipient în limba maghiară, poate fi aplicat pe lângă condiții bune în cancelaria avocatului *Dr. Mero Samu*, în *Borosjenő*. — Doritorii să se adreseze la dînsul.

Poșta Redacției.

V. M. în *Năsăud*. S'a primit. Când va fi loc.

Felurimi.

Juverele Domnitorilor. Dintre toți Domnitori lumii, Șahul *Persiei* are juverele cele mai prețioase. Șarul *Rusiei* poartă un orologiu de aur, pe care specialiștii l-au prețuit cu 4000 ruble, Regina *Victoria* avea un colier din aur împodobit cu tot felul de pietri scumpe, a cărui greutate întrece peste o chilă. Pe timpul călătoriilor mari nu tocmai era plăcută purtarea unui atare colier. Regina *Spaniei* își schimbă pe zi inelele în degete de câte 5—6 ori. O poate face, deoarece ce ea are vre-o trei sute. Timăra regină a *Olandei* nu poartă juveră.

ULTIME ȘTIRI.

Capstadt, 1 Aprilie. Generalul englez *French* continuă operațiunile de războiu în partea vestică a *Transvalului*, unde în timpul din urmă a avut mai multe încercări cu *Burii*, căzînd morți și răniți din amîndouă părțile.

12 noue îmbolnăviri de ciumă s'au ivit, între cari sunt și 4 *Europeni*.

Petersburg, 1 Aprilie. Intr'un prim articol al său „*Peterburškiia Viedomosti*” se ocupă de tripla-alianță și, între altele, zice: „*Italia se apropie de Franța și putem s'o spunem, că prietenul prietenului nostru a devenit și prietenul nostru. Asta se va pute cu atât mai ușor, cu cât nicăiri în lume interesele Rusiei nu ajung în conflict cu interesele Italiei. Tripla-alianță însă nici odată n'a fost populară în Italia*”.

Editor. *Aurel Popovici Barciana*.
Red: răspuns: *Ioan Russu Șirianu*.

Banca generală de asigurare mutuală.
„TRANSILVANIA“

428 7—

IN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipototecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

570 6—

Direcțiunea.

Instrumente musicale

cu prețul de fabrică și în condiții avantajoase se găsește în depositul lui

JOSIF KRISPIN

(Fondat la 1850.) Arad, strada Deák Ferencz 28.

Adică: pianne lungi și scurte, Mignon, Pianino, Harmoniu, vioară, violoncel, contra-bas, flaut, clarinet, coarde și arcușuri. Pianne din următoarele fabrici: Bösendorf, Ehrbar, Schweighofer, Productiv-Genossenschaft, Hoffmann, Dörr, Stelzhammer, Stingl, Proksch, Pokorny, Koch și Korselt, Thek, Petrof, Partart, Beregszászy, Sponnagel, Magrini, Lindholm, Werhel, Kern „Lira“.

Taxa pentru împrumutări, pe lună 8—20 coroane.

480 10 - 12

Crema Margareta

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșturile și ciupiturile de vârsat (bubac), având efect chiar și asupra celor msi înaintați în vârstă, carora le face pielea tinere și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încreșturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșitei soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuița.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 558 17—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochininică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Brusa, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zandrescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre exactitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosese demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

N-ral telefonului pentru oraș și comitat 10

Stimații mei cumpărători!

Nisuița mea a fost totdeauna ca se servesc pe stimații și numărșii mei cumpărători cu mărfuri bune, durabile, noi și după modă pe lângă prețuri avantajoase, ceea ce mi-a fost cu putință în deosebi prin aceea împrejurare că atât cumpărările mele, cât și vinzerile, le mijlocesc mai cu seamă pe lângă plățirea în bani gata; nu vînd cu solviri în rate! Circulațiunea cea mare în urma spriginului prea stimaților mei cumpărători, m'a pus în plăcuta pozițiune, ca prăvălia mea să o pot mări deja pentru a treia oară ear magazinul Pam provăzut din abundență cu cele mai noue și moderne

Țesături, cretoane, batiste franceze

și tot felul

de pânzături și ori-ce

garnituri de masă

precum și

covoare, perdele și cuverturi de pat

astfel îndrăsnesc cu această ocazie se recomand atențiunei onor. mei cumpărători magazinul meu cu mărfuri noue, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Când mai amintesc, că în grandiosul meu magazin, se pot căpăta covoare dela 19 cruceri în sus, 3 perche de ciorapi pentru dame numai cu un floren și perechea de mînși de vară numai 22 cruceri și la comanda din provincie ce trec peste 10 floreni, marfa se trimite francată și cu 5 procente scăzământ din preț rîmân

Cu deosebită stimă

580 2—10

Hoffmann Sándor

în edificiul teatrului la „Rândunică“ (a „Fecskehéz“)

Ori ce marfă ce nu ar corespunde se schimbă sau se răstitue prețul ei.

Ciorapi făcuți de robii pentru dame, copii și bărbați mai effin ca ori unde.